

COMUNICAT DE PRESĂ

(16 aprilie 2008) REF: Discurs susținut de președintele României, Traian Băsescu, la Forumul de politică europeană Konrad Adenauer Stiftung

Președintele României, Traian Băsescu, a participat miercuri, 16 aprilie a.c., la Biblioteca Centrală Universitară din București, la Forumul de politică europeană Konrad Adenauer Stiftung.

Vă prezentăm integral discursul susținut de șeful statului cu această ocazie:

"Recunosc faptul că în România astfel de dezbateri sunt extrem de rare. Vă mărturisesc că am participat întotdeauna cu multă plăcere la astfel de dezbateri, fie că ele s-au desfășurat în Statele Unite sau în Europa, și vreau să cred că prin prezența Fundației Konrad Adenauer, prin prezența a German Marshall Fund în România, astfel de dezbateri vor deveni tot mai frecvente.

În ceea ce privește politica de securitate, politica externă a României, avem nevoie de confruntare de idei, avem nevoie de capacitatea de a găsi cele mai bune soluții care întotdeauna rezultă din dezbaterile deschise a realităților României, a realităților regiunii în care România se află, a realităților legate de evoluția globală din care România nu poate să fie exceptată. Din punctul meu de vedere, este un lucru extrem de important ca dezbaterile publice pe o problemă legată de politica externă să devină o constantă a vieții noastre publice și nu cred că ne dorim doar simplele anunțuri de la nivelul instituțiilor statului - fie că vorbim de Președinție, de ministerul de Externe, de Palatul Victoria, de orice altă instituție care enunță politici ce nu sunt dezbătute sau care nu sunt rezultatul unor dezbateri ale societății civile. Apreciez că participarea specialiștilor din diverse domenii într-un cadru în care societatea civilă, oamenii cu ocupații în domeniul securității și al politicii externe reprezintă o sursă fundamentală de creare de poziții ale României în politica externă, de creare de idei solide, de creare de argumente care să justifice pozițiile și atitudinile noastre în politica externă.

În ceea ce mă privește, vă pot spune că, încă de la începutul mandatului, în prima parte a anului 2005, am enunțat ca priorități de politică externă o politică regională solidă bazată pe interesul național al României, dar care să țină cont, în egală măsură, de interesul regiunii. Din acest punct de vedere, putem spune că Summitul NATO a confirmat orientările de politică externă ale României - dacă înainte de începerea Summitului singura certitudine era că acesta va fi cel mai mare Summit din istoria Alianței, până la terminarea lui au existat două mari semne de întrebare: dacă dincolo de a fi cel mai mare, va fi și un succes din punct de vedere al organizării și, de asemenea, întrebarea fundamentală era care va fi rezultatul acestui Summit, din punct de vedere politic.

Iată că astăzi avem răspuns la toate cele trei mari întrebări: a fost cel mai mare Summit din istoria Alianței, a fost un succes din punct de vedere al organizării și a fost un succes din punct de vedere al substanței, al deciziilor adoptate cu ocazia Summitului. Din simpla enumerare a participării, ne putem da seama de consistența deciziilor politice adoptate. Au fost cele 26 de state membre, au participat nu mai puțin de 29 de alte state - state partenere, inclusiv partenerii globali ai NATO: Australia, Noua Zeelandă, Iordania, Japonia - și, în același timp, prezența, la Summit, a Secretarului General al ONU, domnul Ban Ki Moon, a Președintelui Comisiei Europene, domnul Barroso, au rotunjit și au dat greutate deciziilor politice adoptate. Nu mai puțin importantă a fost prezența Băncii Mondiale, care s-a manifestat pe tema Afganistan. Pe acest "frame", putem spune că cele mai importante decizii au fost legate, pe de o parte, de regiune, de regiunea în care România există și, pe de altă parte, de Afganistan. Practic, concluziile Summitului, documentul politic adoptat, reprezintă un pas fundamental în procesul de transformare al Alianței care se afirmă, fără dubii, a fi mai mult decât o organizație politico-militară, având ca principală destinație doar securitatea propriilor membri. Prin abordările pe care le-a avut și deciziile pe care le-a adoptat, NATO se prezintă a fi o organizație globală cu capacitatea de a influența, în interesul democrației, al păcii, în interesul cetățenilor statelor membre, evoluțiile în lume, din punct de vedere al securității.

Venind la interesele României - și trebuie să vă mărturisesc că vorbesc cu plăcere despre acest subiect - trebuie să menționez faptul că exista, ca obiectiv în politica noastră externă, așa cum ea se manifestă în ultimii trei ani, creșterea nivelului de securitate din jurul frontierelor României. Din acest motiv, politica noastră externă a fost puternic orientată către Balcanii de Vest, puternic orientată către Ucraina, puternic orientată către spațiul Mării Negre.

Printre deciziile extrem de importante adoptate au fost cele despre extinderea NATO și acestea corespund, în totalitate, interesului de securitate al regiunii și al României. Summitul a adoptat decizia invitării Croației și Albaniei, state din zona Balcanilor, extrem de importante din punct de vedere al securității pentru România. NATO, de asemenea, a adoptat soluția ca Macedonia să devină stat membru NATO imediat ce își rezolvă contenciosul cu Grecia legat de denumire.

Mai mult, Summitul NATO a "upgradat" nivelul de cooperare între organizații, între NATO și state din imediata noastră vecinătate, fie că vorbim de Muntenegru, de Bosnia-Herțegovina, dar și de Serbia. Și aici aș face o mențiune specială: legat de Serbia, România consideră că Serbia este cheia stabilității în Balcani - fără o Serbie stabilă și angajată pe drumul integrării euroatlantice, Balcanii nu au cum să dobândească stabilitate. Aici s-a materializat efortul nostru ca Serbia să primească și ea o upgradare a relației cu NATO - de la Parteneriat pentru pace la Dialog intensificat - chiar dacă Guvernul de la Belgrad nu a făcut o asemenea solicitare, tocmai pentru a lăsa deschisă, pentru Serbia, opțiunea să ceară să intre în regimul de Dialog intensificat, atunci când condițiile politice interne vor permite acest lucru. Ar fi fost și o eroare ca între statele din regiunea Balcanilor să se creeze un decalaj, Serbia rămânând în

urmă din punct de vedere al nivelului de cooperare cu NATO, față de toate celelalte state. Privind către frontiera sud-vestică, așa spune că, prin oferirea cooperării la nivel de parteneriat, de dialog intensificat Serbiei, România își upgradează nivelul de securitate de pe această frontieră. România are o frontieră de circa 550 de km cu Serbia și este în obiectivul nostru securizarea frontierelor prin promovarea integrării vecinilor noștri în structurile din care și noi facem parte. Aceeași viziune ne-a făcut să ne așezăm în grupul statelor care susțin ca, atunci când vor fi pregătite, Ucraina și Georgia să devină state membre NATO. Am insistat pentru varianta primirii Planului de acțiune pentru Ucraina la acest Summit, iar opțiunea noastră nu a putut fi materializată pentru simplul motiv că au existat argumentele că Ucraina nu a atins încă nivelul, standardele cerute pentru ca o astfel de invitație să fie făcută. Ceea ce am obținut, însă, ne satisface, pentru că, prin decizia adoptată în concluziile Summitului, s-a garantat că Ucraina și Georgia vor deveni state membre NATO, atunci când vor îndeplini condițiile. Mai mult decât atât, membrii NATO au delegat miniștrii de Externe să facă o evaluare a Ucrainei în luna decembrie și, în cazul în care, între timp, parametrii de performanță vor fi atinși, urmare a constatării miniștrilor de Externe să se stabilească, să se dea liber Planului de acțiune pentru a deveni membru NATO.

Aceasta clarifică foarte mult faptul că, pe de o parte, NATO dorește ca Ucraina să devină membru al Alianței, atunci când va îndeplini standardele, iar, pe de altă parte, nu este nevoie să se aștepte până la următorul Summit care va lua în discuție problematica extinderii, pentru ca Ucraina să primească Planul de acțiune. Sigur, și securizarea frontierei României cu Ucraina este vitală din punct de vedere al securității României, pentru simplul motiv că România are nevoie în jurul frontierelor de state care împărtășesc același set de valori și de principii în evoluția lor democratică. Cu cât mai multe state care își bazează activitatea și deciziile pe setul de valori specific NATO, cu atât mai multă securitate pentru România. În plus, în ceea ce privește Ucraina, poziția noastră de susținere pentru a deveni membră NATO, atunci când îndeplinește toate standardele este legată și de politica noastră față de Republica Moldova. Ne dorim securizarea frontierelor acestei țări prin așezarea ei între două state membre NATO. Dacă cei 680 de km de frontieră pe care îi avem cu Republica Moldova sunt securizați pe flancul occidental, ne dorim ca și flancul oriental al Moldovei să fie asistat, dacă vreți, de un stat care se îndreaptă cu pași fermi către NATO, un stat care respectă setul de valori despre care toți știm că reprezintă cheia și sinteza, dacă vreți, modului de a trăi în NATO, într-o organizație politco-militară democratică.

Mergând la Georgia, trebuie să menționez faptul că susținerea noastră pentru aceasta este legată de faptul că este un stat riveran la Marea Neagră, iar politica noastră regională vizează securizarea Mării Negre. Or, acest lucru nu se poate face decât creând mediul politic și de securitate specific NATO.

Nu avem prin atitudinea noastră nicio urmă de ostilitate față de Federația Rusă. Susținerea noastră pentru ca Ucraina și Georgia să facă pași în procesul de integrare în NATO nu vizează

ostilitate față de Rusia, ci vizează interesul nostru național ca, în regiunea unde românii trăiesc, să fie securitate și democrație. De altfel, din acest punct de vedere am avut explicații cu demnitarii ruși prezenți la Summitul NATO și sperăm ca nivelul de încredere al dialogului dintre România și Federația Rusă să crească în continuare, pentru că suntem conștienți de importanța regională a Federației Ruse. În același timp suntem conștienți de nevoile noastre de securitate și de nevoile regiunii de securitate.

Dacă România ar fi situată într-o regiune în care securitatea se diminuează, în care stabilitatea statelor se diminuează, românii ar fi afectați în mod fundamental, pentru că regiunea ar putea fi prinsă într-o zonă de instabilitate și atunci nu numai securitatea directă, dar securitatea economică, diminuarea investițiilor ar afecta evoluțiile viitoare ale României. Din acest motiv, privim cu toată atenția evoluțiile din regiune, iar efortul diplomatic și politic pentru regiune este major. Plecăm de la premisa că, din cele patru mari probleme ale Europei în următoarele decade, problema zero este securitatea - niciun proiect de evoluție al prosperității, de evoluție socială, de evoluție instituțională la nivel european nu poate fi conceput în afara garantării securității statelor și cetățenilor Uniunii Europene.

Un alt subiect care pentru noi a fost important, în acest Summit, este legat de securitatea energetică. România a fost unul din promotorii ideii de securitate energetică prin crearea de alternative la aprovizionarea cu energie electrică, la aprovizionarea cu energie a Europei. Îmi aduc aminte prima abordare extrem de solidă pe care noi am avut-o legat de problema energiei la Marea Neagră - a fost la Hampton Court, la întâlnirea informală a Consiliului European în timpul președinției britanice, dacă bine îmi aduc aminte, în noiembrie 2005. A fost prima dată când, participând la ședințele, la Summiturile Consiliului, problema energiei a fost extrem de amănunțit dezbătută și concluzia a fost că trebuie create alternative, nu pentru substituirea surselor de energie existente, ci pentru a crea competiție, alternative pentru a diminua orice tentație a unicului furnizor de energie de a utiliza energia ca instrument politic - mă refer la unicul furnizor de energie dinspre Răsărit.

Deci, crearea de alternative, crearea unei piețe a energiei este fundamentală pentru a diminua posibilitatea utilizării energiei ca instrument politic. De aceea, soluțiile adoptate la Summit, prin care organizația își asumă responsabilități de securizare a infrastructurilor energetice, mi se par extrem de importante. Fie că vorbim de sistemul de conducte, transport de gaze și țiței, fie că vorbim despre sistemul de transport de energie electrică, fie că vorbim de securitatea centralelor electrice, fie că vorbim de securitatea rutelor de transport maritim pe care se aprovizionează statele NATO, ale Uniunii Europene cu energie, angajamentul sau angajarea NATO în protejarea infrastructurilor de transport energetic este un element fundamental, având în vedere riscul de atac terorist pentru aceste infrastructuri.

Unul din mijloacele prin care statele membre NATO au stabilit să-și apere infrastructurile energetice nu este pur și simplu intervenția postfactum, ci, în primul rând, schimbul de informații, schimbul de informații asupra riscurilor de atac terorist pe infrastructurile

energetice. V-aș ruga să vă imaginați un petrolier care pleacă de la Novorossiik către Bosfor, sau un petrolier care vine dinspre Bosfor către Constanța, sabotat în Marea Neagră de un act terorist. Să ne imaginăm un act terorist, un atac terorist pe infrastructurile de transport gaze ale Gazprom - atacul terorist nu mai este o iluzie, nu mai este o ficțiune, ci poate fi, oricând, o realitate. Din acest motiv, decizia NATO de a-și asuma protejarea infrastructurilor energetice este extrem de importantă. Și noi nu numai că am susținut, dar am fost participanți extrem de activi în formularea părții din declarație care vizează securitatea infrastructurilor energetice. Un alt domeniu în care România s-a manifestat extrem de puternic - și, aș putea spune, a avut leadership-ul susținerii - este cel legat de sistemul de protecție antirachetă. Aici, noi am plecat de la două realități ale organizației din care facem parte, ale NATO, și anume, principiul indivizibilității securității și principiul solidarității. Sunt cele două principii pe care le-am invocat în tot procesul de negociere cu privire la introducerea și acceptarea asumării, de către NATO, a creării unui sistem de apărare antirachetă complementar sistemului american. România, ca și Bulgaria, ca și Turcia, ca și sudul Italiei, ca și noile state membre din Balcani, sau noile state invitate să devină membre din Balcani, nu sunt protejate de sistemul antirachetă american. Cu siguranță, aici au fost dezbateri puternice pentru că, trebuie să recunoaștem, într-un fel se vede securitatea pentru statele acoperite de sistemul antirachetă american și altfel se vede securitatea pentru statele care nu beneficiază de acea protecție.

Am fost bucuroși să constatăm, în cele din urmă, că toate statele membre au acceptat ideea că NATO trebuie să-și asume crearea unui sistem complementar de apărare antirachetă, având în vedere că sunt multe state care dezvoltă astfel de sisteme de rachete cu rază lungă de acțiune, care pot lovi teritoriul României și nu numai al României, ci al tuturor statelor neacoperite de sistemul american. După adoptarea deciziei politice, în perioada imediat următoare, structurile tehnice ale Alianței, cu reprezentarea tuturor statelor, vor trece la elaborarea soluțiilor creării sistemului NATO - sistem ce, repet, în viziunea NATO, trebuie să fie un sistem complementar cu sistemul american.

În sfârșit, despre Summitul NATO putem vorbi foarte mult. Aș mai aborda doar două subiecte - primul se referă la Afganistan. Decizia în ceea ce privește Afganistanul a fost extrem de importantă și ea se constituie ca un document de viziune. În ceea ce privește Afganistanul - și aceasta este proba capacității NATO de a se transforma - este pentru prima dată când Alianța nu are o abordare strict militară. În Afganistan, ca și în Balcanii de Vest, ca și în alte teatre de operațiuni unde a fost implicată, armata NATO s-a dovedit a fi invincibilă. Ea nu a putut fi învinsă nici în Balcanii de Vest în timpul intervenției din '99, nici în Afganistan. Dar realitatea din teatre ne arată că victoria militară nu este suficientă pentru a ne atinge obiectivele. Simpla victorie militară nu rezolvă problema într-o intervenție de tipul celei din Afganistan, cum s-a dovedit că nici în Balcanii de Vest simpla victorie militară nu este suficientă.

Adoptarea de către NATO a unei decizii care vizează, în afara suplimentării efectivelor din Afganistan, dezvoltarea economică, dezvoltarea instituțională, dezvoltare socială, constituirea

armatei naționale - sunt elemente care fac din Afganistan o țară pentru care NATO a adoptat o soluție departe de a fi doar militară, ci o soluție complexă, care are ca obiectiv final nu victoria militară, ci așezarea pe baze democratice a țării pe un fond de dezvoltare economică.

Concluzia că intervenția împotriva teroriștilor nu poate avea doar dimensiune militară arată capacitatea NATO de a se adapta unor realități și de a-și asuma responsabilități dincolo de responsabilitatea victoriei militare. Noi, românii, avem convingerea că, în Afganistan, Alianța va avea un succes generat exact de decizia adoptată la Summitul de la București. Cu certitudine, nu este un succes care să fie obținut în trei luni, în șase luni - va fi nevoie de ani de prezență militară, de efort economic, de efort instituțional, pentru ca Afganistanul să nu mai fie un furnizor de amenințare teroristă pentru statele lumii civilizate.

Summitul a prilejuit, de asemenea, întâlnirea, în interiorul Summitului NATO-Rusia, cu președintele Vladimir Putin. Este evident că, pentru statele membre NATO, pentru Alianță ca structură politico-militară, parteneriatul cu Rusia este un element fundamental, un element pe care niciun stat membru nu-l poate neglija. Și aici, venind la ceea ce domnul Dick cita mai înainte din declarații ale Cancelarului Merkel, trebuie să observăm o realitate. Pentru relația cu Rusia, există abordări relativ diferite, deși toate statele membre pleacă de la realitatea că relația NATO-Federația Rusă este fundamentală pentru securitatea globală. Este clar că, în interiorul Alianței, sunt abordări diferite în relația cu Rusia, bazate pe relația bilaterală Rusia-state membre NATO. Și aici, trebuie să vă spun că punctul de vedere al României este că statele membre NATO, ca de altfel, și statele membre ale Uniunii Europene, trebuie să aibă o poziție comună. Nu vom reuși să fim unitari în abordarea noastră față de Rusia, dacă vom transfera relația bilaterală ca poziție a fiecărui stat în interiorul NATO.

Avem nevoie de cooperarea Rusiei pentru a asigura securitatea cetățenilor noștri și pentru a garanta securitatea pentru cetățenii Federației Ruse. Dar avem, în același timp, nevoie de o politică unitară în relația cu Federația Rusă. Nu voi da alte exemple, ci mă voi mărgini la ceea ce este cunoscut și acceptat în linii mari de toată lumea. Este clar că fostele state comuniste sunt mai reticente în relația cu Federația Rusă decât vechile democrații europene, sau chiar decât Statele Unite. Este o reticență care vine din realitățile părții a doua a secolului trecut și care se poate materializa în cuvinte printr-unul singur: încă, lipsă de încredere. Este clar că și unii, și alții trebuie să depășim acest complex al trecutului, cu baze reale în istoria noastră, și să credem unii în buna-credință a celorlalți. Este o chestiune care ține și de popoarele noastre, nu este un lucru legat strict de politicieni - politicienii, de puține ori, își pot permite să iasă din ceea ce un întreg popor, o mare parte a poporului gândește despre o anumită relație.

Spun foarte deschis: dacă în relația NATO - Federația Rusă există o problemă, aceasta este legată, în primul rând, de faptul că fostele state comuniste încă manifestă reticență, lipsă de încredere, care este legată nu numai de ultimii 50 de ani, ci de istoria de secole. Nu pot evalua în ce măsură lipsa de încredere încă mai este justificată - personal, cred că nu - dar, în egală măsură, constatăm această lipsă de încredere și dinspre Federația Rusă către organizația din

care noi facem parte. Și atunci nu există decât o singură soluție pentru relația NATO - Federația Rusă: transparența, parteneriatul solid bazat pe transparență. Până la urmă, riscurile asimetrice ne afectează în mod egal. Dacă discutăm de riscuri legate de terorism, Federația Rusă a fost în mod egal ținta actelor teroriste, fie că ne referim la Beslan sau la teatrul din Moscova, așa cum au fost lovite de terorism state membre NATO, ca Spania, Statele Unite, Marea Britanie. Este un risc care ne vizează în mod egal - state membre ale Alianței și Federația Rusă.

Riscul traficului ilegal de armament vizează în mod egal și securitatea statelor membre, și securitatea Federației Ruse. Pericolul izbucnirii unor războaie regionale în proximitatea frontierelor Rusiei sau în proximitatea statelor membre NATO, sau a unor războaie mai îndepărtate, dar cu efecte pentru securitatea Federației Ruse și a statelor membre NATO este egal. Traficul de droguri, un alt risc asimetric, afectează, în mod egal, populațiile statelor membre NATO și populația Federației Ruse, și ia amploare ori câte eforturi s-a făcut în ultima perioadă - drogurile afectează fibra națiunilor. În momentul de față, ele reprezintă un risc real pentru generațiile tinere, fie că vorbim de națiuni membre ale NATO sau de Federația Rusă. Traficul ilegal de persoane afectează, în mod egal, securitatea statelor membre NATO și a Federației Ruse.

Banii obținuți din traficul ilegal de persoane, din droguri, din trafic ilegal de armament sunt bani care, de regulă, se îndreaptă în acțiuni împotriva statelor, în acțiuni împotriva populației statelor democratice. Or, cât de repede posibil, statele membre NATO și Federația Rusă trebuie să ieșim din ceea ce istoria a lăsat în mințile noastre, pe bună dreptate - teamă, îngrijorare - și să privim la riscurile care ne amenință în mod egal, garantându-ne că acțiunile unora nu sunt îndreptate împotriva celuilalt, ci împotriva riscurilor care ne afectează pe toți. Din acest motiv, cred că este esențial să nu discutăm pe baza relației bilaterale, ci să formulăm o poziție unitară în care suntem și puternici, și mult mai clari, și mult mai credibili în relația cu Rusia. Rusia trebuie să înțeleagă că nu are un adversar în NATO, iar parte din statele membre NATO, în general cele nou-venite, cele foste comuniste, trebuie să dobândească încrederea că niciodată nu se va mai repeta ce a fost în istoria recentă în relația cu Federația Rusă.

Cam acestea ar fi câteva elemente pe care am vrut să vi le transmit. Sigur, dacă discutăm despre deciziile Summitului NATO, putem discuta și despre aceea de a ne constitui într-o organizație care să lupte împotriva atacurilor cibernetice. Putem să ne manifestăm și satisfacția că Marea Neagră a fost recunoscută prin documentul NATO ca fiind o regiune de importanță strategică pentru Alianță, tratată ca atare. Sau ne putem bucura de faptul că, deși avem păreri diferite în ceea ce privește legitimitatea Kosovo, am reușit să avem cu toții aceeași părere legată de susținerea integrității teritoriale a statelor care, pe teritoriul lor, au astfel de conflicte înghețate, precum Moldova, Georgia, Azerbaidjanul, Armenia.

Personal, consider că interesele României, ca de altfel și ale celorlalte state, au fost bine reprezentate în decizia politică adoptată de NATO la București. Apreciez că a fost un Summit

care a pus România în valoare, un Summit care a arătat că România este nu numai un partener serios și un furnizor de securitate pentru NATO, ci este și statul în care o astfel de manifestare se poate organiza cu riscuri minime de securitate și cu capacitate maximă de a oferi facilități. Vă mulțumesc mult!"

Departamentul comunicării publice

16 Aprilie 2008